

JITROCEL!!!

Zpravodaj ostravské EVVO
Říjen 2019

Projdi se s námi!

EVROPSKÝ
TÝDEN
MOBILITY
16.-22. ZÁŘÍ 2019

Projdi se s námi!
#mobilityweek

Projdi se s námi!

EVROPSKÝ TÝDEN MOBILITY 16.–22. ZÁŘÍ

Evropský týden mobility se každoročně koná ve dnech 16. až 22. září. Je příležitostí pro města na celém světě, ale především v Evropě zviditelnit téma udržitelné dopravy, jako alternativy vůči osobní automobilové dopravě.

V roce 2018 proběhl dosud nejúspěšnější ročník Evropského týdne mobility, do kterého se zapojilo více než 2 800 měst.

**Tématem roku 2019
je bezpečná chůze a jízda
na kole**

Chůze i jízda na kole jsou aktivními formami mobility a jsou rozhodující pro budoucnost našich měst a obcí napříč Evropou. Před padesáti lety jsme chodili nebo jezdili na kole pouze tehdy, pokud jsme si nemohli dovolit auto. Nyní si evropská města již nemohou dovolit naše přílišné spoléhání na auto. My si to nemůžeme dovolit. Kampaň podněcuje lidi k tomu, aby si vybrali aktivní formy přemísťování nebo kombinovali chůzi a jízdu na kole s veřejnou dopravou. Kromě flexibility

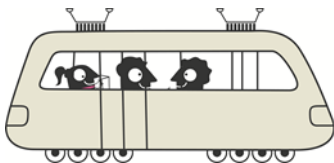
má chůze i jízda na kole mnoho dalších výhod, jako je sociální a ekonomická dostupnost, spolehlivost, žádné emise a pozitivní dopad na zdraví.

Lidé žijící na ulici, kde není provoz motorovými vozidly, znají a podporují své sousedy v mnohem větší míře, než lidé na ulicích s hustým provozem. Méně motorizovaná doprava v městských oblastech a aktivnější formy přemístování mohou zlepšit sociální vztahy a posílit interakci mezi sousedy (Aldred/University of Westminster). V prostoru, který zabere 1 auto se může pohybovat až 20 lidí (The Ramblers Association, 2010).

Vyšší počet chodců a cyklistů zvyšuje bezpečnost chůze a jízdy na kole. Tento jev se vysvětluje zvýšeným očekáváním řidičů, pokud jde o možnou kolizi s chodci nebo cyklisty. Odborníci se shodují na tom, že bychom měli chodit alespoň 6 000 kroků denně, abychom zlepšili své zdraví a 10 000 kroků pro zhubnutí. Vypadá to jako příliš, ale při chůzi do práce a setrvání v aktivitě po celý den se kroky rychle nasčítají.

Tím, že budou ulice přátelštější pro chodce a cyklisty, bude to mít hmatatelný ekonomický přínos pro místní obchody, restaurace atd. Existuje řada příkladů, kde zklidnění motorizované dopravy, snížení parkovacích míst nebo uzavření ulice pro automobily prospívá místním podnikům.

Kromě ekonomického přínosu pro místní podniky má aktivní mobilita za následek značné úspory pro jednotlivce. Belgická studie, kterou si objednala regionální vláda v Bruselu, zjistila, že průměrný resident Bruselu, který nahradí své auto jízdním kolem, ušetří každý rok 2 853 eur. Tato částka zahrnuje náklady na údržbu, daně a pohonné hmoty, ale nezahrnuje náklady na nákup.

Další informace najdete na www.mobilityweek.eu

Voda v Ostravě patří mezi nejkvalitnější v ČR

Kvalita vody v Ostravě má trvale vysokou úroveň splňující veškeré zákonné normy. Pitná voda je prostřednictvím akreditovaných Hydroanalytických laboratoří společnosti Ostravské vodárny a kanalizace a.s. (OVAK) kontrolována na všech čerpacích stanicích a úpravně, na důležitých strategických místech jako jsou vodojemy a v místech kde OVAK vodu přebírá s četností minimálně jedenkrát až dvakrát měsíčně.

Voda je také sledována přímo u spotřebitele, a to na místech pravidelných i náhodně vybraných v počtu vzorků téměř 3 000 ročně. Součástí péče o kvalitu vody je údržba vodovodní sítě včetně čištění vodojemů. Tyto činnosti jsou zakončeny chemickou či mikrobiologickou analýzou

a jen v první polovině roku bylo odebráno přes 150 kontrolních vzorků.

Z celkové spotřeby dodávané pitné vody do Ostravy je 60-65% dodávek vod povrchových z přehradních nádrží Kružberk a Šance. Vlastní výroba z podzemních zdrojů, nacházejících se v oblasti města Ostravy, pokrývá 35-40 %.

Na kvalitu pitné vody ve vodovodní síti dohlíží

Krajská hygienická stanice (KHS).

Laboratoře mají povinnost pravidelně na KHS zasílat výsledky zkoušek vybraných odběrových míst. Výsledky všech vzorků odebraných ve vodovodní síti z celého území Ostravy musí splňovat limity pro pitnou vodu stanovené vyhláškou 252/2004 Sb.

Velmi důležitým prvkem v kvalitě vody pro Ostravu je úpravna vody v Ostravě – Nové Vsi, která je největší a nejvýznamnější vodárna na území města Ostravy. Obsahuje moderní vodárenské zařízení, které projde rekonstrukcí s realizací v roce 2023. V rámci rekonstrukce bude instalována tzv. GAU

technologie úpravy surové vody. K filtraci vody bude docházet přes granulované aktivní uhlí a takto upravená voda bude mít lepší vlastnosti.

Poslední nezávislé testy kohoutkové vody v České republice znovu potvrdily, že voda na Ostravsku splňuje veškeré zákonné limity pro pitnou vodu a v případě dusičnanů a dusitanů pak i limity pro tzv. kojeneckou vodu. Voda v Ostravě se řadí mezi nejkvalitnější nejen v Česku, ale také ve světě.

Biodiverzita v Zoo Ostrava, výskyt vzácných zástupců bezobratlých

Ve srovnání s okolní intenzivně obdělávanou krajinou, která je téměř bez života, se může jevit areál Zoologické zahrady a botanického parku Ostrava jako malý ráj na zemi.

Jedná se o stohektarovou plochu, na níž nikdy neproběhly pozemkové úpravy charakteristické pro hospodářsky využívaná pole, lesy a rybníky. Nedochozí zde ani k velkoplošným postřikům a hnojení. A právě proto se zde můžeme setkat s širokou škálou volně žijících zástupců bezobratlých.

Jeden z nejhorších důsledků intenzivního velkoplošného hospodaření v krajině je alarmující pokles biodiverzity. Nejedná se zdaleka jenom o nápadné druhy, jako jsou zajíci,

koroptve a polní pěvci, ale rovněž o druhy mnohem menší, ale možná o to důležitější. Jsou to bezobratlí živočichové, zejména hmyz.

Jako jednu z nejnápadnějších skupin je možno uvést řád Vážky (Odonata). V ostravské zoo se vyskytuje minimálně 20 druhů, z nichž některé patří ke kriticky ohroženým a jsou nesmírně náročné na kvalitu vody. Ve vodním prostředí probíhá vývoj jejich larev trvající 2-5 let.

Nejvzácnější z nich jsou vážka žlutoskvrnná (*Orthetrum coerulescens*), klínatka vidlatá (*Onychogomphus forcipatus*) a zejména vážka plavá (*Libellula fulva*). Lokalit těchto druhů je v České republice jen několik.

Z dalších nápadných skupin můžeme jmenovat řád motýli (*Lepidoptera*). Nejedná se pouze o známé a oblíbené babočky a otakárky, ale o mnohem ohroženější druhy, např. modrásky, okáče a soumračníky.

Zejména modrásci, které jsme mohli v srpnu v zoo

pozorovat, mají velmi složitý vývojový cyklus, jenž zahrnuje jak specifické živné rostliny, tak i např. pobyt larev v mraveništích, kde se o ně starají luční mravenci. Obhospodařování těchto luk se proto musí modráskům

přizpůsobit. Vyskytují se zde i motýli s netypickým tvarem těla, například pernatuška svlačcová (*Emmelina monodactyla*).

Další informace najdete na www.zoo-ostrava.cz

Sucho nikam neodejde, říká bioklimatolog Miroslav Trnka

Sucho v Česku dřív znamenalo pro zemědělce velké výnosy. Dnes je to naopak vysvětluje bioklimatolog Miroslav Trnka z vědeckého týmu projektu Intersucho.

Ještě před sto lety znamenalo sucho na Moravě nadprůměrné výnosy. To se během let změnilo a teď je to naopak. Naši předci krajinu odvodňovali, protože zúrodnit českou zem znamenalo ji v tehdejším principu zbavit vody. Do toho přišla změna klimatu a ta je nejrychlejší v éře moderního zemědělství. Žádná z předchozích generací takto rychlou změnu nezažila. To je důvod, proč tápeme. Selhává zkušenost předchozích hospodářů, získané zkušenosti platí jen omezeně a častá je přirozená nedůvěra v to, co navrhuji výzkumná pracoviště.

V první řadě je problém, že si nespojujeme změnu klimatu se suchými obdobími. Ve chvíli, kdy si to připustíme, začneme se na to dívat jinak. Polovina obyvatel Česka je přímo závislá na zásobách podzemní vody. Ty ale kvůli dlouhodobému suchu vykazují nízké hladiny. Dalších 5 miliónů lidí používá povrchové zdroje, které jsou konstruovány tak, že i mírná zima dokáže tyto zdroje relativně naplnit, byť jsme viděli, že i dlouhodobé sucho může ohrozit

povrchové zdroje. Obzvláště ty v menších nádržích.

V principu má ale polovina obyvatel, většinou z měst, vody zdánlivě dost, protože často neviděli místo, odkud jejich voda pochází. Logicky se jim zdá, že se nic neděje. Ti, co mají vlastní studny, ale ví, že se něco děje, protože do nich v posledních letech často nahlíží s obavami. Ale tito lidé si často zase neuvědomují, že příčinou úbytku vody je často v médiích diskutovaná, a přitom obtížně uchopitelná klimatická změna. Na tomto případě vidíme to, z čeho pramení názor, že jako národ nejsme přesvědčeni o problémovosti změny klimatu.

Zlepšit retenci naší krajiny je v našem bytostném zájmu. Pokud zde zadržíme více vody, bude se nám tu lépe žít, zemědělství nebude tolik závislé na počasí, bude zdravější půda i voda. Stejně tak pokud bude krajina pestřejší s mokřady, s přírodě blízkými nivami potoků a řek, se sady, či obnovenou výsadbou stromů, bude se nám v ní líbit, poskytne živočichům a rostlinám i lidem útočiště v době sucha. Bude to krajina zdravější a obyvatelnější.

Zvýšenou frekvenci sucha to výrazně neovlivní, jen jej budeme lépe snášet. A to jsou všechno podstatné hodnoty. Jen považuji za omyl říkat, že zvýšení retence krajiny a všechna vyjmenovaná opatření zabrání suchu. Ale ta opatření je potřeba dělat, ale ze správného důvodu. Pokud chceme vrátit frekvence a intenzity sucha do obvyklých hodnot, musíme se vypořádat se změnou klimatu. Bez toho nám sama opatření v krajíně nebudou stačit.

Prof. Ing. Mgr. Miroslav Trnka, Ph.D., je vědeckým pracovníkem Ústavu výzkumu globální změny Akademie věd ČR a zároveň profesorem na Mendelově univerzitě v Brně.

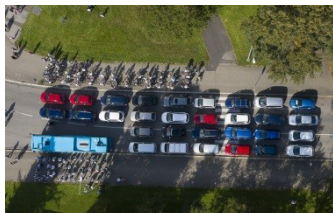
Další informace a celý článek najdete na www.intersucho.cz a www.lidovky.cz

Proběhl Evropský týden mobility - Zažít Ostravu jinak

Sousedské slavnosti nazvané Zažít Ostravu jinak se konaly v Porubě u Oblouku v sobotu 14. září v rámci Evropského týdne mobility a Světového dne bez aut. Celá oblast byla uzavřena pro dopravu od brzkých ranních do pozdních večerních hodin. K akci se připojilo město Ostrava s projektem Ostravou!!! Ukazuje obyvatelům, že se dá po Ostravě cestovat jinak, než automobilem, tedy ekologičtěji. V Porubě město Ostrava zřídilo v sobotu stánek. V něm zábavnou formou přiblížilo lidem,

jaký přínos pro jejich zdraví a životní prostředí mají jízda na kole nebo chůze.

O materiály týkající se ekologie byl velký zájem, stánek byl neustále v obležení. Součástí expozice byl tzv. čistý areál

s cyklokolotočem nebo autodráhou, kde energii pro pohon autíček vyráběli lidé na stacionárním bicyklu.

Během dne se uskutečnil happening s názvem Prostor pro auta nebo prostor pro lidi, který měl ukázat, jak

Foto Lukáš Kaboň

velký prostor zabírají auta. U porubského Oblouku se prostorově poměřily 1 autobus, 30 aut, 73 cyklistů a 73 chodců.

Na sousedské slavnosti se představily také sportovní oddíly a organizace pracující s mládeží. Nechybělo občerstvení, káva nebo na místě uvařený guláš, přičemž pořadatelé vyzvali veřejnost, aby si donesla vlastní hrníčky a misky. Odpad ve formě plastových misek nebo kelímků se tak snížil na absolutní minimum. Akce zažít Ostravu jinak se v sobotu konala i v centru Ostravy v ulici 30. dubna, která byla uzavřena pro

automobilový provoz, a také v Krásném Poli u hasičské zbrojnice. Projekt Ostravou!!! je financován Státním fondem životního prostředí České republiky na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.

Proběhl Evropský týden mobility 2019

Během měsíce září proběhl v Ostravě Evropský týden mobility. Do mezinárodní kampaně se Ostrava zapojila nejen akcí Zažít Ostravu jinak. Také Knihovna města Ostravy připravila v ústřední knihovně i ve všech svých 27 pobočkách zábavná a sportovní odpoledne, přednášky, besedy se strážníky a preventisty Městské policie a s příslušníky dopravní policie ČR, vědomostní kvízy a testy, tematické výstavy (nejen) knih, soutěže a hry, turnaje ve stolních hrách, výtvarné a tvůrčí dílny, jejich cílem bylo prohloubit atraktivní formou znalosti návštěvníků knihovny v oblasti alternativních druhů dopravy, ochrany životního prostředí a také pravidel bezpečnosti silničního provozu.

Úspěšná byla přednáška **Ostravská cyklistika** včera

a dnes o vývoji ostravské cyklistiky od počátku do současnosti s praktickou ukázkou dvou historických bicíků, která se konala na pobočce Závodní v Ostravě-Hrabůvce. V pobočce J. Trnky v Ostravě – Mariánských Horách si děti užily Kolečkiádu, soutěžní odpoledne na kolech, koloběžkách a odrážedlech, během níž si aktivně vyzkoušely za asistence strážníků Městské policie praktickou znalost silničního provozu a dopravních značek.

Malí školáci ze základní školy V. Košaře byli nadšení z besedy Dopravní škola, kterou si pro ně připravil příslušník dopravní policie nadporučík Pavel Balický v pobočce Dr. Martíňka v Ostravě-Hrabůvce.

Nadšenci pro pěší chůzi, jež byla v letošním roce hlavním tématem Evropského týdne mobility, se prošli společně se zoologem z Ostravského muzea údolím Děhylovského potoka až k rybníku Štěpán a další vyrazili s průvodcem z ostravského Infocentra na komentovanou vycházku ze Slezskoostravského hradu na haldu Ema.

Výherci soutěží a účastníci těchto akcí si odnesli malé či větší odměny v podobě knih, cyklistických, sportovních či školních potřeb, společenských her, drobných hraček a cukrovinek.

INVAZIVNÍ DRUHY přicházejí – mění a ohrožují naši přírodu

Spolu se zvyšujícími se objemy přepravovaného zboží a lidí roste v dnešním globalizovaném světě i množství rostlin a živočichů, kteří se dostávají mimo oblasti svého původního výskytu. Přitom platí, že až 12 tisíc rostlinných a živočišných druhů na území Evropské unie je nepůvodních. A podle odhadů až 15 % z nich je invazních.

Zavlečené rostliny a živočichové naši přírodu ohrožují a zásadním a významným způsobem mění množství a kvalitu původních českých druhů.

Typickým příkladem je bolševník velkolepý, který byl na naše území dovezen jako okrasná rostlina v 19. století a dnes je ho všude plno. Mnoho druhů se ocitne na novém území i zcela náhodně. Takovým příkladem je sršeň asijská, která se do Francie dostala jako černý pasažér s lodní dopravou z Číny.

Potíž je, když se druhy těchto rostlin a živočichů v nových podmínkách stanou druhy invazivními. A to je vždy, když vytěsňují a ohrožují původní druhy, způsobují ekonomické škody a jsou rizikem pro zdraví člověka.

„Omezení výskytu těchto druhů je velmi náročné jak technicky, tak finančně. Ve státech Evropské unie se ročně na boj s invazivními druhy a likvidaci jimi způsobených škod vynaloží přes 300 miliard korun“ říká mluvčí Ministerstva životního prostředí Petra Roubíčková.

V případě České republiky se jedná o stamiliónové

bolševník velkolepý

náklady, které směřovaly na vymýcení například nebezpečného bolševníku velkolepého, ale i dalších invazivních druhů.

Nepůvodní a invazivní rostliny bývají často i velkým rizikem pro zdraví člověka. Mnohé z nich jsou silnými alergeny. Známe jsou například obtížně se hojící puchýře vzniklé potřísněním šťávy z bolševníku velkolepého. Další závažné dopady na člověka má ambrózie peřenolistá, vyvolávající pylové alergie. To je na naše poměry spíše teplomilná rostlina, která má potenciál se dále šířit s postupujícím oteplováním, takže u ní lze silnější dopad na lidské zdraví předpokládat. Je to silný alergen, který vadí až 80% alergiků.

„Přenašeči nebezpečných chorob pro člověka jsou ale i mnozí z nepůvodních živočichů.“

ambrózie peřenolistá

Například mýval severní šíří škrkavky, které mohou parazitovat i na lidech, psík mývalovitý je dnes nejběžnějším přenašečem vztekliny ve východní Evropě“ vysvětluje Petra Roubíčková.

Nepůvodní druhy na novém území využívají různé strategie, jak ovládnout životní prostor. Je to omezení zdrojů potravy nebo jiných potřeb, přímá predace, vzájemné křížení anebo přenos nemocí a parazitů. Není výjimkou, když invazivní druh kombinuje více těchto postupů najednou. Problém pak nastává, když nepůvodní druh zlikviduje či vytlačí původní druhy. Častým důvodem bývá větší vitalita i rychlejší a větší vzrůst. A někdy i důmyslná strategie. V tomto případě je nejdůležitější prevence, pokračující monitoring a důkladná informovanost veřejnosti o rizicích invazních druhů. Aktuality a řadu informací si můžete vyhledat na stránkách Agentury ochrany přírody a krajiny ČR invaznidruhy.nature.cz

Další informace a celý článek najdete na www.mzp.cz ve Zpravodaji 3/2017

Pilotní projekt separace komunálního odpadu společnosti OZO Ostrava

V městském obvodu Radvanice a Bartovice probíhá od října 2018 pilotní projekt, zaměřený na zvýšení separace komunálního odpadu. Obyvatelé Bartovic a zčásti Radvanic jako první v Ostravě třídí plast, papír, nápojové kartony a kovové obaly do jedné nádoby (tzv. single-stream) přistavené přímo k jejich rodinnému domu. V obvodu bylo rozmístěno 650 unikátních nádob na tříděný odpad, každá o objemu 240 litrů. Nádoby mají netradiční modro-žluté provedení, které napovídá, že do nich patří stejné druhy odpadu jako do současných modrých a žlutých popelnic. Víko je označeno náповědou, co do nich patří.

Cílem projektu je nejen zjednodušení třídění odpadu

pro občany, ale také zlepšení životního prostředí.

Odpad vložený do modro-žlutých nádob bude dále precizně tříděn na třídící lince a využit materiálově (cca 25 %) nebo energeticky formou výroby tuhého alternativního paliva pro cementárny PALOZO (cca 75 %).

Červnová bilance pilotního projektu sběru separovaného odpadu do modro-žlutých popelnic je více než dvojnásobek vytříděných plastů oproti obvyklému

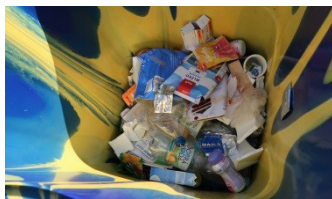

měsíčnímu průměru, 82% nárůst množství vytríděného papíru a zároveň pokles objemu směsného komunálního odpadu o 32%. Testovaný systém je pozitivní i po ekonomické stránce. I když měsíční cena svozu separovaných složek výrazně vzrostla, zvýšené náklady se podařilo vykompenzovat snížením četnosti svozu směsného odpadu. „Tyto pozitivní výsledky však ještě nejsou zcela směrodatné“, komentuje projekt technický náměstek společnosti OZO Ostrava Petr Bielan. „Musíme počkat na výsledky v delším časovém horizontu, protože tvorba odpadů v domácnostech se v průběhu kalendářního roku proměňuje. Finální závěry budeme mít až koncem tohoto roku.“

OZO Ostrava se při hodnocení výsledků nezaměřuje jen na množství odpadu, ale sleduje také čistotu vytríděných odpadů a složení odpadu směsného. V tom i nadále zůstává relativně velké procento využitelných složek – až 12 % plastů, 11 % papíru a v menší míře také plechovky, tetrapak a sklo. A naopak v modro-žlutých popelnicích končí třeba textilní odpady, skleněné lahve nebo elektrospotřebiče,

tedy odpady, které mají své místo ve velkých sběrných nádobách na stanovištích v obci nebo ve sběrném dvoře.

„Skládkování odpadu by mělo být až tou poslední možností. Proto dlouhodobě pracujeme na tom, abychom snižovali množství směsného odpadu, a zvyšovali podíl toho využitelného, vytríděného. I přesto, že v Ostravě a obecně v celé ČR množství odpadu na obyvatele stoupá, těším se, že pro Ostravany je jeho třídění běžnou záležitostí a rok od roku je vytríděných komodit stále více. Jsem ráda, že jsme společně s OZO rozjeli i tento projekt modro-žlutých popelnic. Je to jedna z dalších

možností, jak zabránit zbytečnému skládkování odpadu,“ říká náměstkyně primátora pro životní prostředí Kateřina Šebestová.

Další informace na www.ozoostrava.cz

Periodický tisk územně samosprávného celku, zaměřený na environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu a ochranu životního prostředí.

JITROCEL !!!/Říjen 2019/10.2019/Ostrava/MK ČR E 21753

Vychází 2 x ročně

Elektronická verze dostupná z: <https://zdravaova.cz>

Vydává:

Statutární město Ostrava, IČO: 00845 451,

Odbor ochrany životního prostředí,

Prokešovo nám. 8, 729 30 Ostrava

E jitrocel@ostrava.cz

Není určeno k prodeji!

OSTRAVA!!!